

SZÖVEG –
KŐLNEI LÍVIA

SOROZAT –
OLVASÓSAROK

ASSZONYOK A HÁTORSZÁGBAN

Sodró lendületű, szinte lehetetlen könyv a „Villámlik messziről” című naplóregény. Írója egy nemesasszony, *Niamessnyé Manasz Margit*, aki az első világháború rettenetes következményeit próbálta orvosolni, miközben akaratlanul is a hátország hőségévé vált. A napló minden sora vádirat az életellenes társadalmi folyamatok elindítóival és ébren tartóival szemben.

◆ Manasz Margit a Temesváron élő, kiváltságos helyzetet élvező úri osztály tagja, *Niamessny Mihály* országgyűlési képviselő felesége volt, akinek életét a világháború a boldog békeidőkből egy megpróbáltatásokkal teli asszonyorsba kényszerítette. A sebesült katonák szenvedéseinek enyhítése érdekében *Labestationt*, vagyis „üditő állomást” hozott létre asszonyok egy csoportja segítségével a temesvári pályaudvar mellett. A háború négy éve alatt szakadatlanul, erejükön felül végezték betegápoló munkájukat. *„Eszembe jut, hogy más években ilyenkor zsúrra mentem. És érdekelt, hogy milyen blúz lesz az Etuskán, aki most a kórházban kötöz, és kívül fog flörtölni a szép Balázné, aki most a műtőben undok sebeket mos. (...) Próbálunk enyhíteni kint pár szóval, meleg tejjel, cigarettával – és utána érezzük, égő, fojtó keserűséggel, hogy egy napnak a fárasztó munkája elvész, mint egy csepp a tengerben.”* A történetírók többnyire csak az életüket adó férfiak hősteteiről emlékeznek meg, és elfelejtkeznek arról, hogy a háború legalább akkora pusztítást végez az anyák szívében – és a pszichés szenvedésekről sem beszél senki. Margit joggal vélte úgy, hogy *„ez a háború az anyai szívek véres, rémes harca, minden golyó őket találja el.”*

Rokonságát, baráti és ismerősi körét a háború valósággal megfelezte; a háború utáni szerb, majd román megszállás és megtorlás pedig őt és szűkebb családját is közvetlenül veszélyeztette. Tizenhét éves fiát sikerült a börtönből kiszabadítania, Temesvárról azonban Budapestre kellett menekülniük.

A napló első bejegyzése 1914. június 29-én, a *Ferenc Ferdinánd* elleni szarajevói merénylet

napján íródott, az utolsó pedig 1920 júliusában, a Budapestre menekülés megpróbáltatásait foglalja össze. Tragikus emberi sorsok, a pusztítással szembeni hősiesség erőfeszítései peregnek le a könyv lapjain – a hatás, a stílus mégse lehangoló, hanem felemelő és példamutató, biztató. Manasz Margit a történelem és a hétköznapok erős asszonyainak egyike, aki nem hagyta magát pusztán sodortatni az eseményekkel, hanem igyekezett kezébe venni sorsát a körülötte élők javára. ◆

Niamessnyé Manasz Margit: *Villámlik messziről...*
Kossuth Kiadó, 2017.